

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันมีผลต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่มีเทคโนโลยีและการใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนาประเทศ การปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วทำให้ต้องมีการเตรียมคนให้พร้อมอยู่ตลอดเวลาการศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาประเทศ การศึกษาถือว่าเป็นกระบวนการในชั้นเรียนที่สร้างความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมและสังคม การจัดชั้นเรียนและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึง มีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, หน้า 3)

จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา) เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปีการศึกษา 2554 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 14,638 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 31,225 คิดเป็นร้อยละ 46.83 ปีการศึกษา 2555 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 14,816 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 31,116 คิดเป็นร้อยละ 47.62 ปีการศึกษา 2556 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15,386 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 31,021 คิดเป็นร้อยละ 49.60 และปีการศึกษา 2557 มีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15,506 โรงเรียน จากโรงเรียนทั้งหมด 30,922 คิดเป็นร้อยละ 50.15 จากข้อมูลทางการศึกษาข้างต้น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ

การใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหา ดังนี้ 1. ด้านคุณภาพ การจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนร้อยละ 2 อยู่ในระดับปรับปรุง ร้อยละ 67.91 อยู่ในระดับพอใช้ และร้อยละ 29.99 อยู่ในระดับดี 2. ด้านการบริหารจัดการ สภาพบริบทของ การคมนาคมที่ผ่านมานับว่าไม่ค่อยสะดวกมากนัก รัฐบาลจึงจำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียน ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประชากรที่อาศัยอยู่ แต่ปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลง เนื่องจากการคมนาคมสะดวกขึ้น ประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านการเรียนการสอนพบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและมีจำนวนนักเรียนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา ไม่เต็มความสามารถเพราะมีภารกิจอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมาก

4. โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของ โรงเรียนได้ 5. การขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูย้ายสถานศึกษาบ่อย ครูขาดขวัญและกำลังใจ และครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่หลากหลายได้ จึงส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่ เป็นไปตามเป้าหมาย

องค์การยูเนสโก (2015, pp. 1-2) ระบุว่าเหตุที่ควรจัดการเรียนรู้ แบบคละชั้น ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องที่นักเรียน สนใจมีความหมายต่อเขา 2) ช่วยลดต้นทุนการจัดการศึกษา แต่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในพื้นที่ห่างไกลและแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นได้ 3) ผู้เรียนได้เรียนเพื่อนที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับบริบทการใช้ชีวิตประจำวัน เกิดทักษะการเรียนรู้ที่เอื้อเพื่อช่วยเหลือกัน มีภาวะผู้นำและผู้ตาม 4) ช่วยให้ครูผู้สอนใน โรงเรียนขนาดเล็กออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นในเวลาจำกัด 5) การประยุกต์ใช้ เทคนิคการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ที่สอดคล้องกับความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น เป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนขนาดเล็ก การสอนแบบ คละชั้นสามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก การจัดการเรียนรู้คละ ชั้นเป็นวิธีการที่โรงเรียนจัดชั้นเรียนโดย รวมชั้นเรียน 2 หรือ 3 ระดับเข้ามาเรียน

ในห้องเดียวกัน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ที่มีพื้นฐานความรู้ ความสามารถ พัฒนาการทางอารมณ์และประสบการณ์ที่แตกต่างกันมาเรียนในชั้นเดียวกัน ดังนั้นหากนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นไปใช้จะช่วยแก้ปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น นั่นคือ ปัญหาด้านการขาดแคลนครูด้วยการ จัดชั้นเรียนให้นักเรียนต่างระดับชั้นเรียน รวมกันในห้องเรียนหนึ่ง ภายใต้การดูแลของครูผู้สอน 1 คน ประการต่อมาสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนของผู้เรียนที่จำกัดช่วงอายุเพียงปีเดียวให้กว้างขึ้น ให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนตามธรรมชาติโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีการช่วยเหลือพึ่งพา ครูจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้คละชั้นเป็นวิธีการที่สามารถจัดได้ในระดับอนุบาลและประถมศึกษา โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 60 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, 2561, หน้า 18) จากการสำรวจ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ ยังขาดทักษะการจัดการจัดการเรียนแบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีการขอย้ายสถานศึกษาบ่อยและครูส่วนใหญ่ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่งว่า ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมและเชื่อมั่นว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นจะส่งผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ ทักษะจากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีลักษณะอย่างไร
2. หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นและความพึงพอใจต่อหลักสูตร

สมมติฐานของการวิจัย

ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นทำให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม มีทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นและความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แต่ละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพและผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบสามารถใช้เป็นต้นแบบในการจัดการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้แบบแต่ละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กได้
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบแต่ละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ตลอดจนเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทราบ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 องค์ประกอบของหลักสูตร

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Taba, 1962, p. 341; Nicholls, 1978, p. 17; Kerr, 1989, p. 16; สังกัด อุทรานันท์, 2532, หน้า 38; สุนีย์ ภูพันธ์, 2546 หน้า 17; บุญชมศรีสะอาด, 2546, หน้า 11; ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2553, หน้า 31) แล้วนำมาสังเคราะห์สรุปได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล แต่เพื่อให้เห็นความเป็นมา หลักการและความสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบแต่ละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ความเป็นมา หลักการและความสำคัญ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) เนื้อหา
- 4) กิจกรรมการฝึกอบรม
- 5) การวัดและประเมินผล

1.2 เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม

ขอบเขตของเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา ดังนี้

1.2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.2.2 การจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น

1.2.3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.2.4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

1.3 การพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร (Taba, 1962, p. 167; Saylor, Alexander & others, 1974, pp. 58-59; Skillbeck, 1984, pp. 130-131; สัจต อุทรานันท์, 2532, หน้า 38-39; อารม บัวศรี, 2542, หน้า 152; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543, หน้า 16-19; ประยูร บุญใช้, 2548, หน้า 1-5; พิเชษฐ จัปจิตต์, 2550, หน้า 230-241; สมชาย สังข์สี, 2550, หน้า 138-142; วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ, 2551, หน้า 143-148; จักรก วรงค์ภาพินธุ์, 2556, หน้า 132) แล้วนำมาสรุปเป็นขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 6 ชั้น ได้แก่

1) ชั้นวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

2) ชั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม

3) ชั้นเลือกและรวบรวมเนื้อหาหลักสูตร

4) ชั้นสร้างหลักสูตรฝึกอบรม

5) ชั้นทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม

6) ชั้นประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ระยะเวลาที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการสำรวจความต้องการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 60 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 283 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

จำนวน 166 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก 60 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายใน สัดส่วนร้อยละ 70 ของครูในโรงเรียน 60 โรงเรียน กำหนดตัวอย่างจากตารางกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครีจซี่ และมอร์แกน (วาริ เฟ็งสวัสต์, 2551, หน้า 191)

2.1.3 กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทำหน้าที่พิจารณา

ร่างแบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1.3.1 อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้

แบบคณะชั้น จำนวน 1 คน มีตำแหน่งทางวิชาการผู้ช่วยศาสตราจารย์และสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาเอกทางการศึกษา

2.1.3.2 ศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้

แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 คน มีวิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษา

2.1.3.3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสบการณ์

ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 วิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไปและสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโททางการศึกษา

2.1.4 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทำหน้าที่พิจารณา

ร่างหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1.4.1 อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้

แบบคณะชั้น จำนวน 1 คน มีตำแหน่งทางวิชาการผู้ช่วยศาสตราจารย์และสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาเอกทางการศึกษา

2.1.4.2 ศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้

แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 คน มีวิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษา

2.1.4.3 ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 วิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไปและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษา

2.2 ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรโดยการทดลองใช้

2.2.1 ประชากรที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก 8 กลุ่มโรงเรียน รวมทั้งหมด 60 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 283 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก 1 กลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling)

2.2.2.1 ชั้นที่ 1 สุ่มอย่างง่าย โดยเลือกศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กมา 1 ศูนย์ จากศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด 8 ศูนย์

2.2.2.2 ชั้นที่ 2 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคนในกลุ่มศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กเข้าร่วมการฝึกอบรม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กของครูที่เข้ารับการฝึกอบรม

3.2.2 ทักษะการจัดการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กของครูที่เข้ารับการฝึกอบรม

3.2.3 ความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

4. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร เป็นเวลา 3 วัน
15 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2 ประเด็น ดังนี้

1. เนื้อหาของหลักสูตร

การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ประกอบด้วย

- 1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
- 1.2 การจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น
- 1.3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
- 1.4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูจัดการเรียนรู้คละชั้น

ในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.1 องค์ประกอบของหลักสูตร

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (Taba, 1962, p. 341; Nicholls, 1978, p. 17; Kerr, 1989, p. 16; สัจด์ อุทรานันท์, 2532, หน้า 38; สุนีย์ ภูพันธ์, 2546 หน้า 17; บุญชมศรีสะอาด, 2546, หน้า 11; ศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2553, หน้า 31) แล้วนำมาสังเคราะห์สรุปได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วัดดูประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม และการวัดผลและประเมินผลแต่เพื่อให้เห็นความเป็นมา หลักการ และความสำคัญผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่

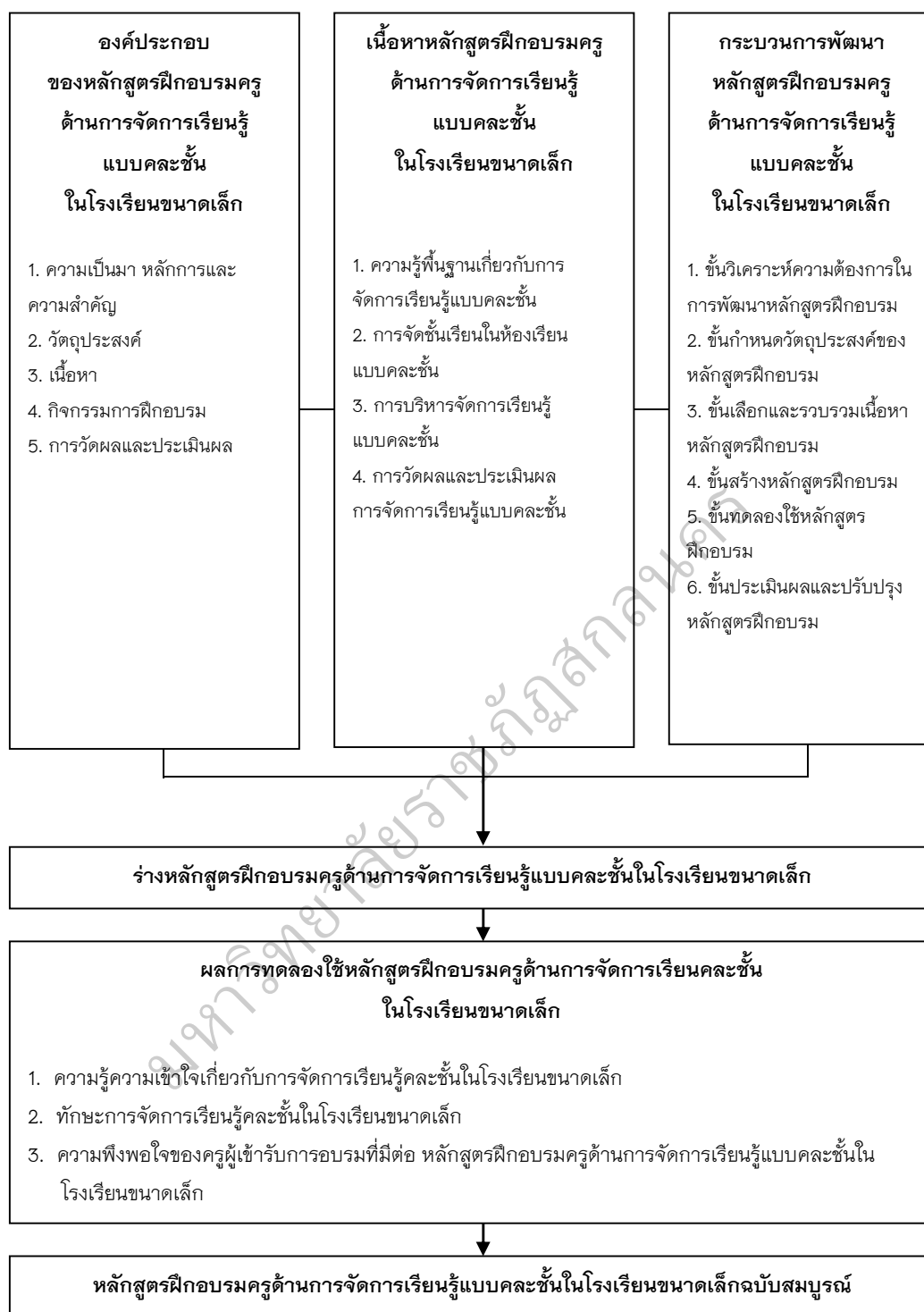
- 1) ความเป็นมา หลักการและความสำคัญ
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) เนื้อหา
- 4) ประสพการณ์การเรียนรู้
- 5) การวัดผลและประเมินผล

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร (Taba, 1962, p.167; Saylor, Alexander & others, 1974, pp58–59; Skillbeck, 1984, pp. 130–131; สัจด์ อุทรานันท์, 2532, หน้า 38–39; ชำรง บัวศรี, 2542, หน้า 152; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543, หน้า 16–19; ประยูร บุญใช้, 2548, หน้า 1–5; พิเชษฐ จัปจิตต์, 2550, หน้า 230–241; สมชาย สังข์สี, 2550, หน้า 138–142; วิชาญ พันธุ์ประเสริฐ, 2551, หน้า 143–148; จักรา วงศ์กาฬสินธุ์, 2556, หน้า 132) แล้วนำมาสรุปเป็นขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำนวน 6 ชั้น ได้แก่

- 1) ชั้นวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
- 2) ชั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม
- 3) ชั้นเลือกและรวบรวมเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม
- 4) ชั้นสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
- 5) ชั้นทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม
- 6) ชั้นประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้คละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การรวบรวม ปรับปรุงมวลประสบการณ์ต่างๆ เพื่อนำไปพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติจริงของกลุ่มเป้าหมาย
2. การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น หมายถึง การจัดการเรียนรู้พร้อมกันเป็นชั้นเดียว สำหรับนักเรียนต่างชั้น ต่างกลุ่มอายุ ซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยครูใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย
3. หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง เอกสารและแนวทางสำหรับครู ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนต่างชั้น ต่างอายุที่มาเรียนร่วมกัน ประกอบด้วย
 - 3.1 ความเป็นมา หลักการและความสำคัญ หมายถึง การกำหนดความสำคัญ ความต้องการตามความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กโดยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลสำรวจความต้องการของครู นำมากำหนดเป็นขอบเขตและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม
 - 3.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง ความมุ่งหวังของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ที่จะให้เกิดแก่ครูหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก
 - 3.3 เนื้อหา หมายถึง ขอบเขตของเนื้อหาและสาระสำคัญของความรู้ที่นำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1
 - 3.4 กิจกรรมการฝึกอบรม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ครูที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยยึดวัตถุประสงค์เป็นจุดมุ่งหมายปลายทางโดยความร่วมมือระหว่างวิทยากรกับผู้เข้ารับการอบรม กิจกรรมการฝึกอบรมประกอบด้วย การบรรยายโดยใช้สื่อและโสตทัศนูปกรณ์ประกอบ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ

3.5 การวัดผลและประเมินผล หมายถึง วิธีการตรวจสอบ และติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในระดับใด มีส่วนใดที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้นต่อไป

4. การประเมินประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร หมายถึง การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของการใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยประเมิน 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำ และเข้าใจเนื้อหา กิจกรรมที่ได้รับการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นโดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมในการฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมต่างๆ หลังจากดูการสาธิตหรือฟังการบรรยายจากวิทยากรในแต่ละหน่วยการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินแบบ Rubric ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ด้านความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล ความสามารถของวิทยากร ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินความพึงพอใจ ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

5. โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 หมายถึง โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา รวมทั้งสิ้น 60 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2560

6. ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในปีการศึกษา 2560